

Dosarul nr. 2ra-210/23
2-21026935-01-2ra-06022023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (S. Vișcu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Pahopol, R. Pulbere, V. Mihaila)

Î N C H E I E R E

02 august 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
judecători

Tamara Chișca-Doneva
Aliona Miron
Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Ministerul Justiției și Semionova Alla, reprezentată de avocatul Igor Litvinenco,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Semionova Alla împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului material și moral, cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și compensarea cheltuielilor de judecată, împotriva deciziei din 13 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 19 februarie 2021, Semionova Alla a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, prin care a solicitat încasarea din bugetul statului a prejudiciului moral în mărime de 10 000 de lei, pentru fiecare lună, în perioada în care Semionova Alla a avut un statut procesual de bănuțit, inculpat, învinuit, începând cu 17 mai 2017 - până la pronunțarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 10 iunie 2020, în total 36,5 luni, ceea ce constituie 365 000 de lei; încasarea din bugetul Statului a prejudiciului moral în mărime de 50 000 de lei, pentru aplicarea de către procurorul în Procuratura mun. Chișinău, sediul Rîșcani, a interdicției de a părăsi hotarele Republicii Moldova, pentru perioada de 30 zile, din 17 august 2017 – 16 septembrie 2017; încasarea din bugetul Statului a prejudiciului moral în mărime de 100 000 de lei, pentru refuzul nemotivat din partea procurorului în Procuratura mun. Chișinău, sediul Rîșcani, de a prezenta scuze oficiale în scris dnei Semionova Alia, pentru acțiunile sale; încasarea din bugetul Statului a prejudiciul moral în mărime de 100 000 de lei, pentru refuzul nemotivat din partea Procuraturii Generale de a prezenta scuze oficiale în scris Aliei Semionova, pentru acțiunile ilegale ale procurorului în Procuratura mun. Chișinău, sediul Rîșcani; încasarea din bugetul Statului a prejudiciului moral în mărime de 100 000 de lei, pentru denigrarea reputației profesionale și de imagine a

Allei Semionova în legătură cu intentarea nemotivat a urmăririi penale în privința acesteia de către Procurorul în Procuratura mun. Chișinău, sediul Rîșcani; încasarea din bugetul Statului a prejudiciul material în mărime de 31 000 de lei, suportat pentru compensarea cheltuielilor de asistență juridică și cheltuielile de judecată suportate în prezenta cauză.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 02 mai 2017 de ÎCS „Tower Group” SRL a fost înaintată plângerea în adresa Procuraturii mun. Chișinău, sectorul Rîșcani, pentru pretinsele acțiuni ilegale ale Semionova Alla, în legătură cu activitate sa de administrator al SRL „Alternosfera”.

Reclamanta a notat că, plângerea a fost înaintată, fără a avea un temei real, ci pentru a o presa pe Semionova Alla să renunțe a litigiile civile ale SRL „Alternosfera”, administratorul căruia este, împotriva ÎCS „Tower Group” SRL, aflate pe rolul instanțelor de judecată.

Totodată, a menționat că, prin raportul ofițerului de urmărire penală s-a propus procurorului de a nu porni urmărirea penală din 22 mai 2017, cu clasarea cauzei penale.

Prin ordonanța din 07 iunie 2017, a fost începută urmărirea penală pentru presupusa comitere a infracțiunii prevăzute de art. 352 alin. (1) al Codului penal. Deși, ordonanța a fost contestată la 06 iulie 2017, procurorul ierarhic superior a respins solicitarea. La fel, și judecătorul de instrucție, fără a intra în esența învinuirii, a respins plângerea în baza art. 313 al Codului de procedură penală.

A enunțat că, la 04 iulie 2017, Semionova Alla a fost recunoscută în calitate de bănuită în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 352 alin. (1) al Codului penal.

La 17 august 2017, i-a fost înaintată învinuirea de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 352 alin. (1) al Codului penal. Concomitent cu învinuirea adusă, prin ordonanța procurorului, i-a fost aplicată măsură preventivă de a nu părăsi hotarele Republicii Moldova, pe un termen de 30 zile, începând cu 17 august 2017.

De asemenea, la 24 noiembrie 2017, prin procesul-verbal de prezentare învinuitului și apărătorului acestuia a materialelor de urmărire penală, procurorul a refuzat să prezinte spre cunoștință cauza penală, limitându-se doar de a prezenta rechizitoriul.

A accentuat că, la 24 noiembrie 2017, procurorul a emis ordonanța privind aplicarea măsurii preventive din 24 noiembrie 2017 de a nu părăsi hotarele Republicii Moldova, pe un termen de 30 zile, începând cu 24 noiembrie 2017.

La 27 noiembrie 2017, cauza penală a fost remisă spre examinare în fond inițial la Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, ulterior la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, în același complet de judecată. În total, în cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, ulterior la Buiucani, au avut loc 25 de ședințe de judecată, dintre care 5 ședințe au fost amânate din motivul neprezentării procurorului la ședințele de judecată. Ulterior, la Curtea de Apel Chișinău, au avut lor 3 ședințe de judecată, deci în total, au avut loc 28 de ședințe de judecată.

La 16 decembrie 2019, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani a pronunțat sentința de achitare a Allei Semionova, în comiterea infracțiunii prevăzute de art. art. 352 alin. (1) al Codului penal, cu reabilitarea ultimei. Din textul sentinței, reiese că, întreaga urmărire penală a fost desfășurată cu mari abateri de procedură, precum și faptul că din start a fost vizibil că lipsesc elemente constitutive ale componenței de infracțiune prevăzute de art. 352 alin. (1) al Codului penal. Sentința de achitare a

fost contestată cu recurs de către partea vătămată, precum și de către procuror, ulterior procurorul a retras recursul său, solicitând menținerea sentinței de achitare în vigoare.

Prin decizia din 10 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, cererea de recurs înaintată de către partea vătămată a fost respinsă ca neîntemeiată, iar retragerea recursului procurorului a fost admis.

Consideră reclamanta că, quantumul prejudiciului moral solicitat, este direct proporțional cu suferințe psihice și morale suportate, or, acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală, sunt evidente din start, dar ignorate de către procuror.

Așadar, sumele solicitate, se încadrează în limitele quantumului prejudiciului dispus spre încasare în calitate de prejudiciu moral la nivel național și este mult mai mic decât prejudiciu moral încasat prin hotărârile CtEDO.

Mai mult, chiar și după ce procurorul a recunoscut că, acțiunile sale sunt ilegale (după ce a fost sesizată Procuratura Generală), oricum aceștia până în prezent nu au adresat scuze oficiale în adresa reclamantei, deși erau obligați să o facă.

A menționat că, în cazierul juridic, până în prezent, figurează cauza penală intentată ilegal, iar procurorul nu a întreprins niciun pas pentru a reabilita situația.

A declarat că, nu a fost atrasă la răspunderea penală niciodată și se bucura de o reputație și imagine apreciată, dânsa având și studii de masterat în domeniul dreptului.

Prin urmare, la 22 septembrie 2020, în adresa Procurorului General a fost expediată o plângere, prin care s-a descris pe larg abaterile comise de către Procurorul în Procuratura Chișinău, oficiul Rîșcani, cu solicitarea ultimului de a oferi scuze pentru ilegalitățile comise, însă spre regret Procurorul General nu a întreprins nicio acțiune, limitându-se de a expedia în adresa reclamantei informația că, materialele au fost expediate în adresa lui Corneliu Bratunov, iar careva răspunsuri oficiale din partea acestora nu au mai parvenit.

Astfel, constată că până a fi înaintată prezenta acțiune în instanța de judecată, atât Procurorul în Procuratura Chișinău, oficiul Rîșcani, cât și Procuratura Generală nu au oferit scuze oficiale, deși norma legală și starea morală al acestora îi obliga să recunoască abaterile comise și să ofere scuze oficiale.

Prin hotărârea din 10 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Semionova Alla împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, procuraturii și încasarea cheltuielilor de judecată.

A fost încasat de la bugetul de stat, de la Ministerul Justiției, prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul Semionova Alla, suma de 50 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și suma de 8 000 de lei cu titlu de prejudiciu material, cheltuielile suportate pentru asistența juridică. În rest, pretențiile Allei Semionova au fost respinse, ca fiind neîntemeiate (f.d. 227, vol. I).

Prin decizia din 13 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse cererile de apel declarate de Ministerul Justiției și Semionova Alla, reprezentată de avocatul Igor Litvinenco, cu menținerea hotărârii din 10 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că, reține că instanța de fond, s-a bazat pe principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral, a ținut cont de faptul că cuantumul despăgubirii trebuie astfel stabilit, încât aceasta să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificate pentru victimele daunelor, precum și de natura juridică a faptelor imputate, gravitatea abaterii care i-a fost incriminată Aliei Semionova, apreciind că suma de 50 000 de lei este de natură să ofere părții o reparație completă pentru atingerea drepturilor lezate reclamantei.

A notat că, cuantumul compensației prejudiciului moral cauzat reclamantei este într-un raport proporțional gradului în care reputația acestuia a fost lezată și gradului de vinovăție al autorului prejudiciului, cât și cu măsura în care această compensare va aduce satisfacție victimei, fiind luat ca reper natura juridică a faptelor imputate, gravitatea abaterii, lipsa aplicării în privința acestuia a măsurilor preventive, perioada și intensitatea altor restricții și atentări la drepturile și libertățile fundamentale, cum și însăși perioada aflării Aliei Semionova sub urmărirea penală, precum și termenul aflării cauzei penale pe rolul instanțelor judecătorești.

A conchis că, suma de 50 000 de lei dispusă spre încasare de către instanța de fond reprezintă o sumă rezonabilă și suficientă pentru compensarea pagubelor de ordin moral, această despăgubire corespunzând și criteriilor de despăgubire stabilite de CtEDO prin jurisprudența sa.

De asemenea a apreciat că, instanța de fond, corect și întemeiat, reținând probele prezentate pentru dovada cheltuielilor suportate, complexitatea cauzei, noutatea și dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță, aportul avocatului la soluționarea cauzei, rezultatul obținut, precum și faptul că acestea urmează să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime, just a admis în parte pretenția și a încasat cheltuielile de asistență juridică în mărime de 8 000 de lei.

La 24 ianuarie 2023, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei din 13 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei contestate și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei decizii noi privind respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată (f.d. 71-75, vol. II).

În motivarea recursului a manifestat dezacordul cu decizia instanței de apel, reiterând motivele de fapt și de drept invocate în referința depusă în prima instanță și cererea de apel.

În esență a notat că, prezenta acțiune nu întrunește toate condițiile de aplicabilitate a prevederilor Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. Or, Alla Semionova fiind achitată, nu a fost atrasă la răspundere penală, nu a fost condamnată la pedeapsă sub formă de închisoare.

La 13 martie 2023, Semionova Alla, reprezentată de avocatul Litvinenco Igor a declarat recurs împotriva deciziei din 13 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea parțială a deciziei contestate, în partea respingerii acțiunii, cu pronunțarea unei decizii noi în această parte privind admiterea integrală a acțiunii înaintate (f.d. 90-103, vol. II).

În motivarea recursului a manifestat dezacordul parțial cu decizia instanței de apel, reiterând motivele de fapt și de drept invocate în cererea de chemare în judecată și cererea de apel.

Suplimentar a invocat că, decizia instanței de apel a fost emisă cu aplicarea eronată a normelor de drept procedural și material, ceea ce constituie temei de casare a deciziei contestate. Or, atât în partea motivată a hotărârii instanței de fond cât și în decizia instanței de apel, se constată că instanțele inferioare au constatat existența dreptului la recuperarea prejudiciului cauzat prin acțiunile organului penal, însă au lăsat fără examinare, ce a constituit de fapt acțiunea ilegală pentru ce Semionova Alla urmează a fi despăgubită. De fapt, ambele instanțe inferioare s-au limitat doar la expunerea cadrului normativ și a practicii europene, fără a face legătura cauzală cu cauza și circumstanțele cauzei penale examinate.

A conchis că, decizia contestată nu este clară, motivată și conchisă, nu are putere de a convinge participanții la proces că pretențiile invocate au fost analizate sau măcar auzite.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a emis dispozitivul deciziei la 13 decembrie 2022.

La 19 ianuarie 2023, prin intermediul poștei electronice a fost expediată în adresa participanților la proces decizia motivată (f.d. 69, 69 verso, vol. II).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, recursurile depuse de către Ministerul Justiției la 24 ianuarie 2023 și Semionova Alla la 13 martie 2023, se consideră depuse în termenul stabilit de lege.

La 07 februarie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților copia cererii de recurs, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Examinând temeiurile recursurilor Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererile de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate or, motivele recursurilor sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurenților cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei contestate or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursurile declarate nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursurile declarate de Ministerul Justiției și Semionova Alla, reprezentată de avocatul Igor Litvinenco nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și drept urmare, sunt inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 270, 433 lit. a), 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Ministerul Justiției și Semionova Alla, reprezentată de avocatul Igor Litvinenco.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Tamara Chișca-Doneva

judecători

Aliona Miron

Ion Malanciuc